

RADŠI SE LÍBÍM JEDNOMU DOBRÉMU NEŽ MNOHA ŠPATNÝM LIDEM (Pittakos)

ČÍSLO 18* ROČNÍK V* 23. 5. 2012* (ČAS 1 – ročník XVI* Kurýr ročník VII)

Internetový nezávislý list podporující svobodné myšlení, podnikání a vytváření občanské společnosti především v oblasti ASKIBURGIONU.

Ve druhém století našeho letopočtu žil v Alexandrii slavný astronom a zeměpisec Klaudios Ptolemaios. Podle vyprávění obchodníků a vojáků kreslil mapy vzdálených zemí. Velké pohoří na severu země, v níž podle něj žil velký národ Boiochaimů, označil jako Askiburgion. Přiložíte-li Ptolemaiovu mapu na mapu dnešní, pod Askiburgionem naleznete Nízký a Hrubý Jeseník, část Slezska i střední Moravy. I mezi tvůrci tohoto listu naleznete nejednoho učeného Boiochaima. Na sklonku 19. století si příznivci strany realistické, sdružení kolem T. G. Masaryka uvědomili, že potřebné změny společenské vyžadují více informačních zdrojů. A tak vznikl v roce 1866 list ČAS, od počátku redigovaný Janem Herbenem. V roce 1990 si vydavatelé tohoto listu vypůjčili název i původní grafickou podobu hlavičky a vydávali až do roku 2005 list ČAS v tištěné podobě. A pochopitelně v duchu názorů původní České strany lidové (realistické). Ten pak na několik let, od 3. 2. 2005 do 21. 8. 2008 nahradil internetový deník Bruntálský Kurýr. Tento internetový, dle potřeby i tištěný list ČAS je tedy pokračováním obou zmíněných periodik a měl by v této podobě vydržet co nejdéle. Což bude i dílem vás, čtenářů.

Vydává: občanské sdružení Vlastenecký poutník, Čeladná 711, 739 12 Čeladná, v nakladatelství Moravská expedice®.

Redakce: petr.anderle@tiscali.cz; vpoutnik@tiscali.cz +420 724 100 646. Odpovědný redaktor: Petr Andrlé. Každé vydání najdete také na www.hbl.cz; www.marianka.eu. Objednávky: e-mail s předmětem ČAS* Registrace MK ČR ze dne 22. 3. 2001 evidenční číslo MK ČR E 11 345

23. květen 2012

Jestli v máji neprší, červen to dovrší

Kdysi se květen jmenoval máj (z latinského maius) a dnešní květen dostal jméno podle přírody, která v tuto dobu kvete. Název květen je poměrně mladý, užil ho asi před dvěma sty let (1805) Josef Jungmann poté, co si přečetl francouzský pseudorománek *Láska dvou divochů na poušti* F. R. Chateaubrianda. Je třeba si poctivě přiznat, že například slavná báseň Ignáce Máchy, se původně jmenovala Mág. Tak se to tehdy psalo.

Dnes se nebudeme věnovat jako vždy nějakému církevnímu svatému, ale tomu, co se stalo 23. května 1618. Tehdy v podstatě začala třicetiletá válka. Nastala doba, která je tolikrát v naší historii glajšachtována, tendenčně interpretována či dokonce zcela zamlčována. Byla ho tedy osmička na konci letopočtu.

Ano. Známa pražská defenestrace (na obrázku vlevo), označována jako třetí. Na další zatím čekáme, ale pohledte, jak to bylo jednoduché. Citujeme:

V úterý dne 22. května 1618 proběhlo v paláci Smiřických na malostranském náměstí jednání předáků stavovské opozice a na něm bylo rozhodnuto o provedení defenestrace hned nazítří. Ve středu **23. května 1618** po osmé hodině ráni vydali se účastníci sněmu " s velikým houfem, na vozích, na koních i pěšky" na Pražský hrad. Po poradě zahájené modlitbami v tzv.

"zeleném pokoji", kde se konávaly sněmy, odebrali se pod vedením Jindřich Matyáš Thurn a Václavem Budovcem z Budova na Starý královský palác do tehdejších místodržitelství kanceláří. Zde zinscenovali improvizované soudní líčení proti dvěma ze čtyř přítomných ministrů Viléma Slavatu z Chlumu a Košumberka a Jaroslava Bořitu z Martinic. Po vzrušené debatě byli oba místodržící shledáni vinnými z "rušení majestátu, nepřáteli stavů i obecného dobrého a odbojníky království Českého" (dnes bychom řekli velezrádci) a byli odsouzeni k smrti vyhozením z oken v druhém patře, která byla kolem 16-20 metrů nad zemí. Významným důkazem, že nešlo o momentální výbuch vzteku, je i fakt, že další dva přítomní členové zemské vlády tj. nejvyšší purkrabí Adam ze Šternberka a Matouš Děpolt z Lobkovic byli po provedení exekuce doprovázeni v čestném průvodu z Pražského hradu do města do svých bytů.

První byl vyhozen Martinic. Říká se, že když padal, stihl vykřiknout: „**Jesu, Maria, miserere mei!**“ a jeden ze stavů reagoval slovy: „Schválně, jestli mu ta jeho Marie pomůže.“ Když se poté podíval z okna do příkopu a viděl Martinice živého, zvolal: „U všech svatých! Ona mu pomohla!“ Poté byl vyhozen Slavata, který si při pádu těžce zranil hlavu o římsu, a písař Fabricius. Všichni tři přežili, neboť pod okny paláce bylo údajně „nastláno“ listinami a jiným neřádstvem. Podle moderních výzkumů pánům místodržitelům také velmi pomohlo, že se půda pod okny svažovala a nebyla rovná. Ke chvíli před vyhozením píše soudobý český spisovatel a historik, Pavel Skála ze Zhoře, ve své Historii české toto:

„ A tu teprve jeden každý soudil, že dolů z oken metáni budou. Ano i oni[2], když tomu porozuměli, že se s nimi nežertuje, ač prve nic pro svou vysokomyslnost a zpouru svou žádnému neříkali ani se nekořili, teď však teprve počali prositi, aby hrdlům jich uškozeno nebylo, ruce spínající a Boha prosíce, nohami o zemi zapírali a za milost žádali. “

Památka je věta vzteklého Thurna, která zněla: „**Edle Herrn, da habt Ihr den anderen**“ („Urození pánové, tady máte toho druhého.“). Za vyhozenými bylo vypáleno několik kulí. Avšak ani jedna nezasáhla cíl. Dodnes zůstává však záhadou, jakým způsobem někteří pronesli zbraně do zeleného pokoje. Před budovou je měli všichni odevzdat. Martinic po dopadu pomáhá Slavatovi do paláce Lobkoviců, kde je přijala paní Polyxena, Slavata musel být pro svá zranění odnesen. Fabricius pádí dolů k řece. Pikantností situace bylo, že otřesený Slavata skončil v péči paní Polyxeny, kde byl Thurnem žádán k vydání. Paní Polyxena však odmítla a ubohého Slavatu kurýrovala. Dodnes na místech dopadu stojí kamenné památníky vděčných místodržících. Martinic ještě téže noci uprchl do Bavorska.

Tak si to pamatujte, prosím.

VYDRŽÍ ZEMĚ VALAŠSKÁ ZAMČENÁ STO LET?

Jak se z dobře informovaných pramenů dozvídáme, koncem května proběhne oslava pátého výročí „Uzamčení země valašské na 100 let“. A oslavovat je co; je to možná naposledy, kdy se v den výročí UZV pojedje na Horečky kolem těžních věží! V brzké době bude zahájeno řízení o odstranění nepovolených staveb v areálu dolu OKD. V neděli 27. 5. 2012 ve 14 h oslaví organizátoři u Zvoničky na Horečkách další krásný rok bez těžby uhlí pod našimi domovy. U zvoničky na Vás, jako každoročně, čeká slavnostní program, poznávání přírody Horeček – procházka pro děti s výkladem pana Šulgana a nově právnická poradna Ekologického právního servisu. Ti nedočkaví mohou přijít už v 11:00 na frenštátský kopec Marek, kde se sázet dalších pár lip do Stoleté aleje. Krajský úřad nevyhověl odvolání OKD proti rozhodnutí frenštátského Stavebního úřadu, který zahájil řízení o odstranění černých staveb na Dole Frenštát. Město Frenštát vše popisuje v tiskové zprávě. Několik měsíců čekaly beskydské

samosprávy s napětím na rozhodnutí Krajského úřadu Moravskoslezského kraje, který se měl vyjádřit k budoucnosti desítek nepovolených staveb v areálu dolu Frenštát. Mezi objekty, které zde stojí už 20 let na černo, patří i obě těžní věže. V této záležitosti už před několika měsíci rozhodl na podnět obce Trojanovice Stavební úřad ve Frenštátě pod Radhoštěm, když zamítl žádost OKD o prodloužení doby trvání staveb do roku 2031. Těžební firma se proti tomuto rozhodnutí odvolala k vyšší instanci, tedy ke Krajskému úřadu Moravskoslezského kraje. V pátek 4. května zaslal Krajský úřad městskému úřadu ve Frenštátě pod Radhoštěm rozhodnutí, ve kterém odvolání OKD zamítá a potvrzuje rozhodnutí stavebního úřadu ve Frenštátě pod Radhoštěm. Toto zásadní rozhodnutí vrací celou záležitost k frenštátskému odboru výstavby a plánování. „Až obdržíme spisovou dokumentaci s nabytím právní moci tohoto rozhodnutí, oznámíme pokračování tohoto řízení a svoláme ústní jednání, ke kterému budou přizváni účastníci řízení a dotčené orgány,“ nastínila další postup vedoucí odboru výstavby a územního plánování MěÚ Frenštát pod Radhoštěm Marie Chromčáková. I když se OKD ještě může proti rozhodnutí Krajského úřadu odvolat ke správnímu soudu, nebude mít toto odvolání odkladný účinek. Některé z celkem 53 černých staveb v areálu Dolu Frenštát pronajímá společnost OKD třetím osobám. Místním podnikatelům je město připraveno v této situaci pomoci. „Pokud by to bylo třeba, nabídneme jim pronájem náhradních prostor, které jsou v majetku města, tak aby svou činnost nemuseli přerušovat,“ řekla starostka Frenštátu pod Radhoštěm Zdeňka Leščišinová.

TZ města Frenštát pod Radhoštěm

Němec, který nás měl opravdu rád

Petr Andrlé

K úvaze pod tímto názvem mě přiměla událost, která má letos své tři sté výročí. Leč nechci vůbec psát o tom, zda se mají mít či nemít rády ty či ony národy a jejich občané. Odmyslíme-li si totiž záležitosti politické a historické, je to záležitost veskrze individuální. Jsou Švédové, kteří nemají rádi Finy a upřednostňují Dány, zrovna tak jako jsou Němci, kteří mají radši Čechy než Poláky, nebo naopak. V tomto směru platí, že nikdo nic nemusí a předem prosím, aby se do toho ani v myslích čtenáře nemíchala politika.

Láska tohoto druhu se totiž nedá naordinovat. Němci Marx s Engelsem také neměli Čechy rádi, když svého času publikovali, že nemáme nárok na samostatný stát, což nám bylo kdysi úspěšně zatajováno. A přitom příbuzní ze strany Marxovy matky pocházeli

z Bratislavy a Marxův děd či praděd byl rabínem židovské obce v Postoloprtech. Vidíte, ani to nepomohlo.

Nu a nyní jsme u toho Němce, který nás měl opravdu rád. V roce 1712 vyšla ve Frankfurtu a současně i v Lipsku kniha *Das jetztlebende Königreich Böhmen in seiner historisch-und geographischen Beschreibung vorgestellt*. Její přílohou byla mapa Čech, známa jako Vogtova mapa Čech z roku 1712 ([na snímku vlevo](#)). Kniha má předmluvu obsahující velice fundovaný a originální popis české země. A v ní autor P. (*Mauritius*) Joannes Georgius Vogt (*30. 6. 1669 Königshofen im Grabfeld; 17. 8. 1730, Mariánská Týnice), který přišel do Čech jako šestiletý se svým otcem zeměměřičem, v oné předmluvě píše, že česká země je

„*mou milovanou vlastí*“. Smyslem vydání této velice zajímavé knihy byla především propagace kulturních, hospodářských i zeměpisných zajímavostí Království českého v německy mluvících zemích.

Vogt vystudoval v Praze filozofii a teologii, vstoupil do cisterciáckého řádu, působil v klášteře v Plasích (na snímku výše) a v roce 1724 se stal představeným klášteřa v Mariánské Týnici, kde zůstal až do své smrti. Mimo jiné byl i varhaníkem a kapelníkem v Manětíně u hraběnky Marie Gabriely Lažanské (asi 1711). Zde vydává v roce 1719 latinsky teoretické hudební dílo *Pokladnice velkého hudebního umění* (Conclave Thesauri Magnae Artis Musicae), které patří k pokladům evropské hudební vzdělanosti.

Vystřídal i jiná zaměstnání, perfektně ovládal pět jazyků a jeho znalosti byly více než encyklopedické. Lásku k české zemi projevil Joannes Georgius i pro její podzemí. A to doslova.

Po své padesátce vydává úžasné geologické dílo *Podzemí Čech a Moravy* (Boëmia et Moravia Subterranea) obsahující přehled o nerostném bohatství našich zemí. A nejen to – autor barvitě popisuje příběhy prospektorů a zajímavosti nalezišť kovů, minerálů či pramenů. Dále pak vzdává hold práci havířů, popisuje užívané technologie a stroje. Součástí knihy je i slovník obsahující hornické odborné výrazy v řeči české i německé. Velice zajímavé jsou i kapitoly, které si nečiní nárok na odbornost či přesnost, avšak patří k české kultuře té doby. Autor vypráví o skřítcích a démonech z podzemí, sleduje historii jeskyň a barvitě popisuje, jací draci v nich sídlili. Slovo zde dává i lidovým pověstem a pohádkám.

Joannes Georgius Vogt, který přijal řeholní jméno Mauritius, měl českou a moravskou zemi opravdu rád. Z jeho mapy i z jeho knih to lze vycítit. Nevím, jestli chodí cisterciáci také do nebe, ale asi ano. Jestli se na nás tento opravdu český, skvělý a ušlechtilý vzdělanec a vlastenec z počátku 18. století dívá, nechť tedy ví, že nezapomínáme, jakkoli jsme k tomu byli (a stále ještě jsme) v určitých případech vedeni.

V SOBOTU 19. KVĚTNA SE KONALA PRVNÍ POUŤ FARNOSTI BUDIŠOVSKÉ KE KAPLI SVATÉHO JANA NEPOMUCKÉHO NA CESTĚ ČESKO- NĚMECKÉHO POROZUMĚNÍ

Poutníky z Budišova nad Budišovkou přivedl na Červenou Horu P. Petr Fichna. Přijeli také hosté z různých koutů Moravy a Slezska. Okolí Kaple a Cesty bylo vyšňořené, uklizené, díky také práci místní organizace KDU-ČSL. U kaple přibylo dvacet nových mladých stromků – 12 borovic, 4 jilmy a 4 třešně, dar jednoho z našich příznivců. K pobožnosti zval poutníky i zvon kaple, který je již v provozu (na snímku vlevo správce kaple Antonín Janalík při zvonění). Nu a o tom všem radši fotografie z oné soboty. 23. června se na tomto místě sejdem znovu při 18. prodloužení Cesty česko – německého porozumění. Přijmeme mezi sebe asi deset nových účastníků Cesty. Kulturní vystoupení připravil pěvecký sbor Křížkovský. Setkání umocní rovněž hudební vystoupení sólistek pěveckého sboru Gymnázia Vítkov. Po prodloužení bude sloužena 10. Evropská polní mše. Nu a nyní nechť hovoří snímky

samy za sebe. **Je to krásné místo.**

Stárnoucí Evropa? Skutečnost, na kterou je třeba se připravit

Zpráva na evropském webu uvádí prognózu, podle níž bude mít Unie v roce 2060 celkově 517 milionů obyvatel, z čehož téměř jednu třetinu budou tvořit lidé starší 65 let. Podle nedávno zveřejněné zprávy EU o stárnutí populace se v příštích desetiletích očekává podstatná změna věkové skladby obyvatelstva Unie.

Oproti dnešku se celkový počet obyvatel do roku 2060 nijak dramaticky nezvýší (ze současných 502 milionů má vzrůst pouze na 517 milionů), populace však bude mnohem starší – 30 % Evropanů bude patřit do věkové skupiny 65 let a více. I když prodloužení délky života můžeme považovat za velký úspěch, odvrácenou stranou mince jsou problémy, které dopadají na ekonomiky jednotlivých států a systémy sociálního zabezpečení.

Jedná se především o snižování počtu ekonomicky aktivních obyvatel: podle odhadů se počet lidí ve věkové skupině od 15 do 64 let sníží z 67 % na 56 %. Dnes na jednoho důchodce připadají 4 ekonomicky aktivní lidé, v budoucnosti se tento poměr sníží zhruba na 2 ekonomicky aktivní osoby.

Předpokládá se, že tyto demografické změny budou mít velký dopad na veřejné finance států Unie. Vezmeme-li jako základ stávající přístup, očekává se, že

veřejné výdaje vynakládané výhradně v souvislosti se staršími občany (důchody, zdravotní a dlouhodobá péče) se v letech 2010 až 2060 zvýší o 4,1 procentních bodů HDP z 25 % na 29 % HDP. Jen samotné výdaje na důchody by se měly do roku 2060 zvýšit z 11,3 % na téměř 13 % HDP. Zpráva nicméně upozorňuje na velké rozdíly mezi jednotlivými státy, jež budou z velké části záviset na tom, jak který stát pokročí v provádění důchodových reforem.

Zpráva potvrzuje, že vyrovnat se s výzvami, které stárnutí obyvatelstva přináší, bude vyžadovat rázná politická opatření.

Rozsah a tempo stárnutí populace závisí na tom, jaká bude v budoucnu střední délka života, porodnost a migrace. Střední délka života při narození by se měla prodloužit u mužů ze 76,7 let v roce 2010 na 84,6 let v roce 2060 a u žen z 82,5 let na 89,1 let. Porodnost v Unii má podle odhadu nepatrně růst z 1,59 porodů na 1 ženu v roce 2010 na 1,71 porodů v roce 2060. Kumulativní čistá migrace do EU by měla do roku 2060 dosáhnout počtu 60 milionů lidí.

(Týden v Evropě)

Okénko do doby, která by neměla být tabu (1)

Změna sociálního pojištění v českých zemích před 70 lety

Lukáš Beer

Protektorát Čechy a Morava se ve válečném roce 1941, dva a půl roku po připojení k Říši, stal vedle Porúří důležitým centrem německého zbrojního průmyslu. Již krátkou dobu po uvedení Reinharda Heydricha v úřad docházelo k řadě opatření, týkajících se bezprostředně organizace hospodářského života v českomoravském prostoru. Jednou stránkou nově koncipovaného přístupu bylo i přísné pronásledování keřasů, podlouduků a rolníků porážejících načerno dobytek, kteří měli nést hlavní vinu na špatném zásobování obyvatelstva, resp. těžili z celkově tíživé situace a přizívovali se na ní. V této době připadalo 42 % veškerých rozsudků smrti vynesených stannými soudy v Protektorátu na osoby odsouzené pro závažné hospodářské delikty. Česká historiografie ovšem tíží k tomu, prezentovat mnohá zákonná opatření z období Protektorátu resp. po příchodu Heydricha do Prahy, týkající se nejen čistě hospodářského života, jako záležitost zaměřující se specificky a paušálně "proti českému národu" a směřující k jeho útlaku či vykořisťování a uplatňující psychologickou „metodu cukru a biče“. Jistěže nelze do určité míry nezmínit zvlášť posledně jmenovaný motivační faktor, na druhou stranu je nutné z hlediska objektivit spatřovat i opatření vztahující se na českomoravský prostor v kontextu celoříšské německé politiky, ovlivňující každodenní život všech občanů Říše, tj. Čechů stejně tak jako Němců. Proto se na ně úvodem alespoň z části podíváme. Již 4. září 1939 bylo v Říši vydáno Nařízení o válečném hospodářství (Kriegswirtschaftsverordnung), které zavádělo termín zločinu ve válečném hospodářství (Kriegswirtschaftsverbrechen). Před sedmdesáti lety, 25. března 1942, byla pak v rámci doplňujícího nařízení rozšířena trestní opatření vztahující se na německé občany, jednající proti zákonu. Toto nařízení bylo preventivně navrženo a přichystáno ještě před zahájením války a řadí se společně s Nařízením proti národním škůdcům (Verordnung gegen Volksschädlinge – přísné odstrašující tresty, včetně trestů smrti, proti německým občanům dopouštějícím se plenění, drancování, krádeže, žhářství, mravních deliktů atd.), Nařízením o mimořádných rozhlasových opatřeních (Verordnung über außerordentliche Rundfunkmaßnahmen – zakazovalo německým občanům odposlouchávání rozhlasových vysílačů resp. rozšiřování zpráv vysílačů nejen států Německu nepřátelských, ale i států spojeneckých a neutrálních. Za porušení zaplatil německý občan buďto pobytem v káznici a ve vážnějších případech trestem smrti) a Nařízením proti násilným zločincům (Verordnung gegen Gewaltverbrecher) k zákonnému instrumentu nacionálněsocialistické justice a správy k zajištění „domovské fronty“ (Heimatfront), tedy zahrnutí civilního obyvatelstva do válečného zápolení. Zvláštní soudy vynášely nad německými občany rozsudky pro takové hospodářské delikty jako podloudu obchod, hromadění zásob, porážky dobytka načerno, podvody s potravinovými lístky apod. K trestu smrti mohl být odsouzen každý Němec, který „ničí, zcizuje nebo zadržuje suroviny nebo výrobky, které patří k životně důležité potřebě obyvatelstva, a tím zlovolně ohrožuje pokrytí této potřeby“. Rámec trestu byl záměrně pojat široce z toho důvodu, aby i za méně závažné přestupky mohlo za určitých okolností dojít k udělení trestu smrti. V březnu 1942 měl ministr propagandy Joseph Goebbels k německým občanům závažný projev, ve kterém vyzval k většímu boji proti hospodářským deliktům. V německých novinách poté proběhla vlna výzev, ve kterých byli Němci nabádáni a upomínáni, že každý, kdo bude sabotovat přidělový systém, musí počítat s nejtvrďšími opatřeními. Zvláštní soudy zintenzivňovaly boj proti hospodářským deliktům před německým obyvatelstvem demonstrativně, aby zvyšovaly odstrašující efekt. Vzestup podílu hospodářských deliktů na programu jednání zvláštních soudů vyplýval především ze zhoršující se zásobovací situace, která nastávala po těžkých spojeneckých náletech.

Například ve Freiburgu činil podíl hospodářských deliktů až 25%. Tresty smrti se týkaly v první řadě porážek načerno. Trestaly se také i jen pokusy o výměnu zboží mezi jedinci bez potravinových lístků. Boj proti černému trhu se tedy nemohl vyhnout ani Protektorátu. Dne 2. října 1941 nařídil Reinhard Heydrich nové sčítání dobytka a inventarizaci zásob obilí. Všem, kdo při minulém sčítání hovězího dobytka v červnu a inventarizaci prasat v září 1941 udali chybná čísla a nyní chybějící kusy nahlásili dodatečně, byla zaručena beztrestnost. Potravin, jež byly zajištěny u keřasů a podloudníků, dal Heydrich demonstrativně rozdělit do kantýn velkých závodů a v nich začal zavádět dosud neznámý systém závodních jídelen, kde se dostávalo jídlo bez lístků. Koncem října 1941 bylo v Protektorátu možno vyrovnat přídělý tuku pro těžce a velmi těžce pracující s přídělý v Říši. Měsíční příděl na zvláštní potravinové lístky činil 1040 gramů.

Do konce března roku 1942 platil v Protektorátu standard sociální péče a sociálního pojištění zaniklé Československé republiky, který byl daleko pozadu za standardem Říše. Reinhard Heydrich proto připravil nařízení, které vstoupilo v platnost 1. dubna 1942. Invalidní, starobní a vdovské důchody se zvýšily o 75 procent. Poprvé bylo zavedeno povinné pojištění pro případ nezaměstnanosti. Tato opatření však nelze jednoduše považovat za součást Heydrichova „strategického programu“ uplatňovaného na území Protektorátu, ale mají mnohem širší pozadí. V Čechách a na Moravě existovala v době zřízení Protektorátu tato odvětví sociálního pojištění: 1. Nemocenské pojištění (nemocenské pojištění dělníků, horníků, soukromých zaměstnanců a veřejných zaměstnanců), 2. úrazové pojištění, 3. důchodové pojištění, jež se dělilo na a) invalidní, starobní a pozůstalostní pojištění dělníků, b) invalidní, starobní a pozůstalostní pojištění horníků a c) invalidní, starobní a pozůstalostní pojištění soukromých zaměstnanců. S výjimkou pojištění proti nezaměstnanosti (místo něhož byly poskytovány podpory v nezaměstnanosti podle gentského systému se státním příspěvkem) vykazovalo tudíž sociální pojištění u nás všechny druhy sociálního pojištění obvyklé ve střední Evropě a zavedené také na ostatním území Říše. Zákonná úprava sociálního pojištění v Protektorátu, jakož i organizační vybudování jeho jednotlivých odvětví nebyly proto nikterak pozadu za obdobnými zařízeními v ostatní Říši. Totéž platilo o jednotlivých druzích dávek, které byly v různých odvětvích sociálního pojištění poskytovány. Jinak tomu však bylo, pokud šlo o výši pojistných dávek a jejich krytí, zejména v důchodovém pojištění. Téměř všechna odvětví sociálního pojištění v Protektorátu roku 1939, zděděná z československé republiky, vykazovala dávky, které svou výší naprosto neodpovídaly ani nižším mzdám a platům. Přitom byla většina odvětví sociálního pojištění, především důchodové pojištění dělníků, horníků a soukromých zaměstnanců zčásti ve velmi nepříznivé finanční situaci, která nebyla způsobena pouze předchozí hospodářskou krizí, nýbrž hlavně nesprávným poměrem mezi dávkami a pojistným, a která do budoucna vážně ohrožovala další trvání dávek a zejména jejich dosavadní výměru.

Protektorát byl proto brzy po svém zřízení nucen provést v uvedeném směru pronikavé změny. Učinil tak řadou reform, které byly provedeny v letech 1939-1944 ve všech odvětvích sociálního pojištění a které změnilly tvářnost sociálního pojištění více nebo méně, v některých odvětvích dokonce od základu. Těmito reformami byly zejména přizpůsobeny peněžité dávky pojištění mzdám a platům, které v Protektorátu podstatně stouply, jakož i cenám platným v ostatním říšském území. Dále bylo pojištění všude tam, kde toho bylo zapotřebí, sanováno a i jinak dalekosáhle přizpůsobeno říšskému pojištění. Konkrétně vydala vláda Protektorátu na návrh ministra hospodářství a práce Waltera Bertsche tři vládní nařízení, jimiž byly velkoryse zlepšeny dávky sociálního pojištění pro dělníky a horníky. Úhrada těchto zlepšení se zaopatřila z obecných prostředků Protektorátu a nikoliv zvýšením příspěvků. Novou úpravou se přizpůsobovalo důchodové pojištění dělníků invalidnímu pojištění na ostatním říšském území. V praxi to znamenalo zvýšení invalidních důchodů o 28 %, starobních důchodů přibližně o 30 %, vdovských důchodů o 38 % a

sirotčích důchodů průměrně o 75 %. Totéž zvýšení nastalo i v důchodovém pojištění horníků, ačkoliv zde se konečné přizpůsobení říšskému právu přenechalo na pozdější úpravu. Vládním nařízením č. 98/1942 bylo od 1. dubna 1942 zavedeno tedy nemocenské pojištění důchodců invalidního a starobního pojištění, které poskytovalo důchodcům v případě nemoci nárok na bezplatnou lékařskou pomoc i s lékařskou pomocí při porodu, na pomoc porodní asistentky, jakož i na nutné léky a jiné terapeutické pomůcky a dále na pohřebné. Čtvrtá reforma invalidního a starobního pojištění následovala prostřednictvím vládního nařízení z roku 1944. Celkem čtyřmi reformami invalidního a starobního dělnického pojištění byly zvýšeny důchody invalidní a starobní o 235 %, vdovské důchody o 270 % a sirotčí důchody dokonce o 450 % oproti stavu z roku 1939. V rámci reform sociálního pojištění v Protektorátu let 1939-1943 bylo nejvíce citelné podstatné zvýšení peněžitých dávek ve všech odvětvích a tím přizpůsobení dávkám říšského pojištění, jakož i zvýšeným mzdám a cenám v Protektorátu.

Ke zlepšení důchodového pojištění dělníků přistoupilo ještě nemocenské pojištění důchodců Ústřední sociální pojišťovny. Prostřednictvím něho se zaručoval invalidním a starobním důchodcům, jakož i vdovám a sirotkům, právní nárok v zásadě na stejné požitky, kteří měli sami pojištění dělníci. Všechny náklady hradila Ústřední sociální pojišťovna u pozůstalých sama a v případě invalidních a starobních důchodců z převážné části. Také tato úprava znamenalo přizpůsobení celoříšskému právu. Vývoj českého sociálního pojištění sahá do roku 1926, kdy 1. července vstoupilo v platnost. Důchodové zabezpečení s povinným pojištěním dělníků vzniklo v našich zemích teprve před 86 lety, ale počet vyplácených důchodů byl po celá 30. léta velmi nízký. Zákon z roku 1926 přiznával nárok na starobní důchod v 65 letech a nepokryta zůstala velká skupina rolníků či živnostníků. Ještě v roce 1930 bylo v celém Československu s téměř 15 milióny obyvatel vypláceno jen 167 tisíc důchodů. Až do roku 1939 bylo pojištění několikrát novelizováno. Každá novelizace však v konečném efektu přinesla jeho zhoršení – i když některá ze změn přinesla už nějaké příznivější změny pro pojištěnce, vždy tyto změny znamenaly zhoršení v jiných oblastech resp. úhradu ze strany pojištěnců. Třetí novelizace z dubna 1942 unifikovala důchody českomoravského sociálního pojištění s říšskými, což znamenalo jejich podstatné zlepšení. A co bylo velmi důležité, vládním nařízením čís. 99/1942 se zavedlo nemocenské pojištění důchodců, což bylo v podstatě revolučním krokem. Invalidní důchodci odváděli nepatrný měsíční příspěvek 10 K a pozůstalí po dělnických pojištěncích (vdovy, sirotci) byli však i od tohoto malého příspěvku zproštěni.

„Je to postupné uskutečňování nacionálně socialistického programu, který propaguje úctu k dělnické práci a její náležitě postavení v národním společenství činem a nikoli jen pochybnými programy a hesly někdejší demokracie. A tato úcta k práci se nejeví pouze v spravedlivé mzdě, garantované mzdovými vyhláškami a dalekosáhlou péčí o pracující dělníky, ale také v opatřeních proti rizikům práce, ať je to úraz, nemoc, invalidita nebo stáří, a v péči o pozůstalé vdovy a sirotky po dělnících. V tom je právě to krásné lidské stanovisko nacionálně socialistického programu, který nezná péči o pracujícího člověka pokud národní společnost potřebuje jeho práci a výkon, jak to je v kapitalisticko-liberalistických státech jiných a jak tomu bylo až do roku 1939 také u nás, ale který také ukládá národní pospolitosti, aby se o něj přiměřeně postarala i tehdy, když už pracovat nemůže, a aby také nenechala strádat vdovy a sirotky po dělnících, kteří úmrtím svého živitele ztrácejí pravidelně vše a jsou odsouzeni k strádání. Důchod ze sociálního pojištění ovšem nikdy nemůže nahradit výdělek. Ale má vždycky být základem pro lidskou existenci a nikoli almužnou, která je sice mnoho k zemření, ale velmi málo k životu, jak naše původní sociální důchody charakterizoval velmi případně český pracující lid“, napsalo k nové zákonné úpravě 4. dubna 1942 České Slovo.

<http://nassmer.blogspot.com>, převzato z CS Magazinu)

FOTO PRO DNEŠNÍ DEN

Tuhle maminku s děťátkem v kočárku jsme minulou sobotu poprosili o fotografii právě ve chvíli, kdy se procházela po Cestě česko – německého porozumění, krátce po mši v Kapli sv. Jana Nepomuckého. A také jsme si v duchu říkali, jaké asi bude mít tohle děťátko starosti za dvacet let. Bude žít dobře? Bude žít ve sjednocené Evropě? Bude se ve škole učit pravdu o naší minulosti? Bude multikulturní? Bude vůbec žít tady? Svět se mění velice rychle. Doufejme, že spěje k jiným hodnotám, než jsou ty, které u nás zatím bohužel převažují.

PETROUŠKOVY PŘÍHODY (772)

Ještě před víkendem se na utajeném místě, v dokonale zabezpečeném zařízení, kam se nedostane ani v Česku zatím ještě neznámá *Agáta 2* vyvinutá málo známým českým vědcem v americkém Křemíkovém údolí (Silicon Valley), sešla Komise národní záchrany. Ta existuje již několik let a byla vytvořena v podmínkách nejvyššího utajení. Má, jak řekl kdysi její zakladatel (rovněž neznámý), mít úlohu jakýchsi moderních blanických rytířů. Její členy nikdo nezná a nikdy se o nikom z nich neobjevila sebemenší zmínka v médiích. Jejich fotografie neexistují. Avšak aférou jistého hejtmana nastala situace, v níž je země česká ve stavu nejvyššího ohrožení.

K dispozici máme pouze záznam z prvního jednání komise, posléze jednala komise ještě asi dvakrát. A tak prý první jednání komise dostalo za úkol řešit základních pět otázek.

Ta první zněla: *Máme něco na doktorku Lenku Bradáčovou, či na někoho z jejího pracovního či soukromého okolí?*

Rozšvelily se nejmodernější počítače členů komise a po deseti minutách komise na první otázku odpověděla jednoznačně: NE

Druhá otázka zněla: *Považujete tedy za vhodné převést celý případ do kompetence pražského vrchního státního zastupitelství?*

Počítačů nebylo třeba. Členové komise na druhou otázku shodně odpověděli ihned: ANO

Třetí otázka zněla: *Kdyby to náhodou nepomohlo, bylo by vhodné v tomto případě použít osvědčený již scénář z případu MRÁZEK?*

Ševelení počítačů trvalo poněkud déle. Nejvíce času zabraly zřejmě aktualizace seznamů ruských ostřelovačů, kterých v poslední době dost ubylo. Nakonec členové komise odpověděli: NE.

Čtvrtá otázka zněla: *Doporučíme prostřednictvím našich sítí obviněnému, aby zásadně mlčel, nebo aby vypovídal?*

Odpověď na čtvrtou otázku hledali členové komise celých třicet minut. Nakonec odpověď vyzněla jednoznačně takto: ZÁSADNĚ MLČET.

Pátá otázka zněla: *Co když neuposlechne?*

Odpověď členů komise netrvala dlouho: VRÁTIT DO HRY OTÁZKU ČÍSLO TŘÍ

Tím byl vlastně stanoven scénář budoucího vývoje tohoto zapeklitého případu.

Těsně před ukončením jednání Komise národní záchrany požádal o slovo její nejstarší člen, který byl pověstný tím, že se zná téměř se všemi šefy tajných služeb v pěti světadílech. *Pánové, v době projevu pana poslance R. ve sněmovně, se do Prahy chystá nejen většina tajných služeb, ale chystají se k nám zástupci všech významných světových médií. Je to proto, že pan poslanec R. chce svůj projev před sněmovnou pronést v ukrajinském jazyce.*

A tady si komise poprvé nevěděla rady.

Po chvilce mlčení, navrhl jeden z členů komise, jestli by se nedalo nějak zamezit tomu, aby pan poslanec R. se nemohl ve vazbě ukrajinštině učit, což zřejmě činí.

Mlčení se rozhostilo znovu, když se komisi dostalo ujištění, že pan poslanec se naučil ukrajinsky z preventivních důvodů již před lety.

Napsala nám naše dlouholetá čtenářka, že by bylo nejlepší, kdybychom upozorňovali na svátky od středy do středy, nikoli jen na dva dny. Proč ne, dobrý nápad, řekli jsme si. A už je to tady.

**Dnes má svátek VLADIMÍR. Zítřka, ve čtvrtek JANA/VANESA.
V pátek VIOLA, v sobotu FILIP, v neděli VALDEMAR, v pondělí
VILÉM, v úterý MAXMILIÁN a ve středu FERDINAND.
Nezapomeňte jim blahopřát.**

